

Силабус дисципліни «Історія української культури»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ · БАКАЛАВР

120

Годин загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС відповідно до стандарту

4

Змістовних модулів курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Історія української культури

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки курсу

Мета дисципліни

Дисципліна «Історія української культури» формує у студентів спеціальності «Комп'ютерна інженерія» цілісне уявлення про розвиток матеріальної та духовної культури українського народу від найдавніших часів до сьогодення. Курс спрямований на розвиток критичного мислення, вміння аналізувати культурно-історичні процеси, розуміти взаємозв'язок між культурними надбаннями минулого та сучасними тенденціями розвитку суспільства, мистецтва, науки та технологій. Особлива увага приділяється формуванню національної ідентичності, культурної свідомості та цивілізаційної позиції майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

Форми навчання

- Лекції — 30 годин
- Практичні заняття — 30 годин
- Самостійна робота — 60 годин

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в культурно-історичному та суспільному контексті: виявлення суттєвих фактів, порівняння альтернативних інтерпретацій культурних явищ, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, аналітичних записок та культурологічних проєктів.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати культурологічні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти та аналітичні матеріали.

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу культурних кейсів і обговорення суспільних проблем.

- Аналізувати навчальну, архівну та наукову інформацію з культурології
- Виділяти головне та узагальнювати результати культурологічних досліджень
- Планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів
- Коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками
- Брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки

Фахові компетентності

Розуміння сутності та закономірностей культурно-історичного розвитку України, її місця у світовій та європейській цивілізації. Знання ключових культурних явищ, мистецьких стилів і культурних діячів від найдавніших часів до сучасності, вміння аналізувати їх у контексті розвитку освіти, науки, техніки та інформаційного суспільства.

Здатність застосовувати методи культурологічного аналізу для розуміння сучасних суспільно-культурних процесів, зокрема становлення незалежної України, розвитку цифрової культури та місця вітчизняного мистецтва у глобальному культурному просторі.

- Характеризувати основні етапи розвитку української культури
- Аналізувати суспільно-культурні та мистецькі процеси
- Оцінювати роль культурних діячів в історії України
- Орієнтуватися в культурологічних джерелах та науковій літературі
- Пояснювати вплив культурних традицій на сучасне суспільство та ІТ-галузь

Результати навчання

Після успішного завершення курсу студент повинен демонструвати такі результати навчання:

1

Знання та розуміння

Пояснювати сутність ключових культурологічних категорій та явищ: культура, цивілізація, мистецтво, традиція, ідентичність, культурна спадщина, модернізм, постмодернізм, глобалізація. Характеризувати основні етапи та явища в історії української культури від найдавніших часів до сьогодення.

2

Аналіз та оцінювання

Аналізувати причини та наслідки ключових культурно-мистецьких явищ, виявляти закономірності культурного розвитку. Оцінювати роль видатних діячів культури, науки та мистецтва в українській та світовій спадщині, порівнювати різні інтерпретації культурних процесів.

3

Застосування знань

Застосовувати методи культурологічного аналізу для розуміння сучасних суспільно-культурних процесів та тенденцій. Використовувати наукові та нормативні джерела для підготовки обґрунтованих висновків і аналітичних матеріалів з питань культурної спадщини.

4

Комунікація та рефлексія

Аргументовано викладати власну позицію щодо дискусійних питань вітчизняної та світової культури. Формувати культурну свідомість, патріотизм і відповідальне ставлення до національної культурної спадщини та її захисту.

Модуль 1. Витоки та розвиток української культури (від найдавніших часів до кінця XVIII ст.)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1.1

Культура первісного суспільства та давніх цивілізацій на території України. Матеріальна та духовна культура первісної доби. Трипільська культура: мистецтво, символіка, світогляд. Культура кіммерійців, скіфів і сарматів. Античні міста-держави Північного Причорномор'я та їхній вплив на культуру слов'ян.

Тема 1.2

Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Прийняття християнства та його вплив на культуру. Архітектура, живопис, літопис, освіта. Культурні центри: Київ, Чернігів, Галич. Культурна спадщина Галицько-Волинського князівства. Народна культура й усна творчість.

Тема 1.3

Культура козацької доби та Гетьманщини. Козацька культура як феномен. Острозька та Києво-Могилянська академія. Розвиток книгодрукування. Бароко в українській архітектурі, літературі та музиці. Думи та козацький епос. Культурний вплив Гетьманщини.

Тема 1.4

Українська культура під владою іноземних держав (XVII–XVIII ст.). Культурні процеси в умовах Речі Посполитої та Російської і Австрійської імперій. Просвітництво й освіта. Григорій Сковорода та українська філософська думка. Народна творчість як форма культурного збереження ідентичності.

Модуль 2. Українська культура у XIX — на початку XX ст.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.1

Національно-культурне відродження XIX ст. Романтизм і формування національної самосвідомості. Тарас Шевченко як культурний і духовний символ нації. Іван Франко, Леся Українка: культурний внесок. Харківська та Київська культурно-мистецькі школи. Театр, музика, образотворче мистецтво.

Тема 2.2

Розвиток освіти, науки та мистецтва у XIX ст. Відкриття університетів та освітніх закладів. Реалізм в українській літературі та образотворчому мистецтві. Товариство пересувних виставок. Микола Лисенко і становлення національної музичної школи. Архітектура та урбаністична культура.

Тема 2.3

Культура доби Української революції 1917–1921 рр. Культурна політика УНР і ЗУНР. Відродження українського театру, кінематографу, образотворчого мистецтва. Авангардні течії. Розвиток україномовної преси й видавничої справи. Роль культури у формуванні національної державності.

Модуль 3. Українська культура у ХХ ст.: між розквітом і трагедією

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3.1

«Розстріляне відродження» та радянська культурна політика 1920–1930-х рр. Українізація та культурний підйом 1920-х рр. Літературні організації: «Гарт», «ВАПЛІТЕ», «Молодняк». Культурна трагедія 1930-х: масові репресії діячів культури, знищення мистецьких шкіл. Соціалістичний реалізм як нав'язана естетика.

Тема 3.2

Культура в роки Другої світової війни та повоєнний період. Евакуація культурних установ і колекцій. Мистецтво на службі пропаганди та Опору. Культурні втрати: зруйновані пам'ятки, знищені архіви. Відбудова культурної інфраструктури у повоєнні роки. Розвиток радянської культури в УРСР.

Тема 3.3

Шістдесятники, дисидентський рух і культура пізньорадянської доби. «Відлига» і нове мистецтво. Шістдесятники: Василь Симоненко, Ліна Костенко, Іван Драч, Іван Дзюба. Самвидав як форма культурного Опору. Чорнобиль та його культурний вимір. Рух за культурну незалежність наприкінці 1980-х рр.

Модуль 4. Культура Незалежної України (1991 — сьогодні)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4.1

Культурна політика незалежної України 1991–2000-х рр.

Відновлення культурної ідентичності після незалежності. Нова хвиля в літературі, кіно, театрі. Постмодернізм в українській культурі. Відродження традицій, церкви та народного мистецтва. Законодавство у сфері культури та охорони спадщини.

Тема 4.2

Культурні трансформації 2000-х — 2010-х рр. Помаранчева

революція та культурний підйом. Сучасне українське кіно, музика, література. Євроінтеграція у культурній сфері. Революція Гідності та її культурний вимір. Захист і повернення культурної спадщини в умовах конфлікту на Донбасі.

Тема 4.3

Українська культура в умовах повномасштабної агресії Росії (2022 — сьогодні). Культура як зброя ідентичності.

Знищення культурної спадщини Росією: доказова база. Культурна дипломатія та міжнародна підтримка. Мистецтво воєнного часу: музика, кіно, волонтерство. Цифрова культура та e-culture у дні спротиву.

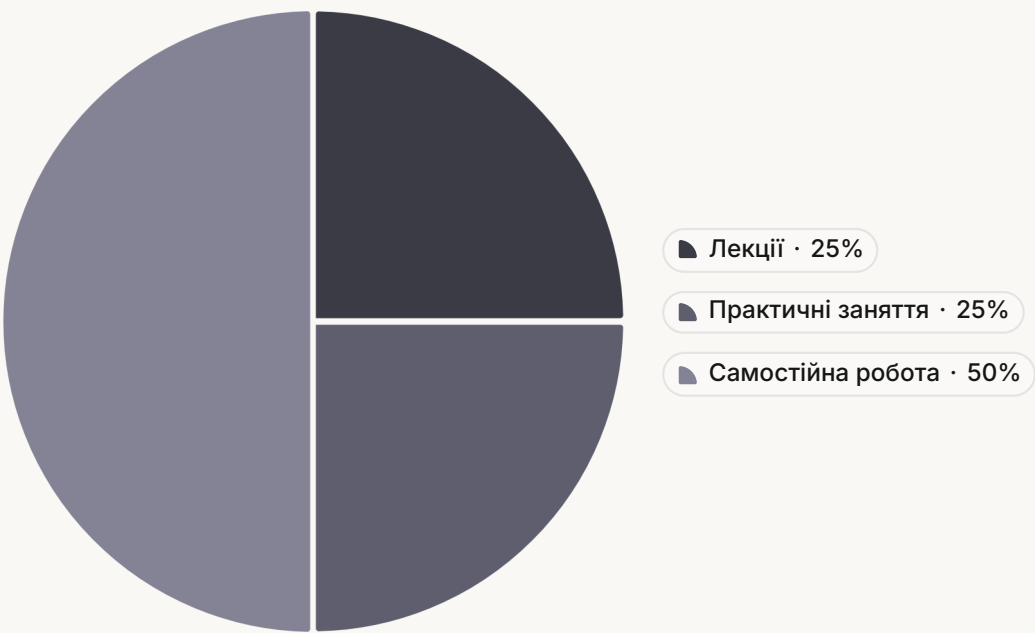
Тема 4.4

Цифрова культура та ІТ як нова сфера культурного розвитку

України. Цифровізація культурної спадщини: музеї, архіви, бібліотеки. Ігрова індустрія як культурне явище. Українська ІТ-галузь і культурний продукт. Соціальні мережі та формування цифрової ідентичності. Роль технологій у збереженні та популяризації культури.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Культура первісного суспільства та давніх цивілізацій	2	2	4
	Тема 1.2 — Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави	2	2	4
	Тема 1.3 — Культура козацької доби та Гетьманщини	2	2	4
	Тема 1.4 — Українська культура під владою іноземних держав	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Національно-культурне відродження XIX ст.	2	2	4
	Тема 2.2 — Розвиток освіти, науки та мистецтва у XIX ст.	2	2	4
	Тема 2.3 — Культура доби Української революції 1917–1921 рр.	4	4	8
Модуль 3	Тема 3.1 — «Розстріляне відродження» та радянська культурна політика	4	4	8
	Тема 3.2 — Культура в роки Другої світової війни та повоєнний період	4	4	8
	Тема 3.3 — Шістдесятники, дисидентський рух і культура пізньорадянської доби	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Культурна політика незалежної України 1991–2000-х рр.	2	2	4
	Тема 4.2 — Культурні трансформації 2000-х — 2010-х рр.	2	2	4
	Тема 4.3 — Українська культура в умовах повномасштабної агресії Росії	2	2	4
	Тема 4.4 — Цифрова культура та ІТ як нова сфера культурного розвитку	2	2	4
Разом		30	30	60

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- Лекції (30 год. — 25%):** подача ключового теоретичного матеріалу з культурології та мистецтвознавства
- Практичні (30 год. — 25%):** відпрацювання навичок, аналіз культурних пам'яток, дискусії
- Самостійна робота (60 год. — 50%):** поглиблене вивчення, підготовка завдань і проєктів

❑ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно аналізувати культурні джерела та артефакти.

Самостійна робота студентів та методи викладання

Форми самостійної роботи

Опрацювання літератури Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з історії української культури, науковими статтями у фахових виданнях, культурологічними збірниками. Конспектування ключових положень, порівняння підходів різних авторів до трактування культурних явищ і мистецьких стилів.	Індивідуальні завдання Виконання аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу культурних явищ і мистецьких напрямів, підготовка есе, аналітичних записок, культурологічних міні-досліджень з актуальних питань вітчизняної та світової культури. Уміння застосовувати теорію на практиці та обґрунтовувати висновки.
Робота з інформаційними ресурсами Опрацювання офіційних сайтів: Міністерство культури України (mkip.gov.ua), Інститут національної пам'яті (uinp.gov.ua), Національна бібліотека ім. Вернадського (nbuv.gov.ua). Аналіз цифрових архівів, музейних колекцій, пошук актуальної інформації.	Підготовка до занять Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання культурологічних першоджерел, повторення теоретичного матеріалу; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів, дат і визначень; систематизація знань перед контрольними роботами.

Методи викладання

- **Лекції**
Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, репродукцій творів мистецтва, відеоматеріалів та прикладів із культурних джерел; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.
- **Кейс-стаді**
Аналіз реальних культурних явищ, мистецьких творів і документів; студенти виявляють культурологічну проблему, пропонують інтерпретації та обґрунтовують висновки на основі джерел.
- **Дискусії**
Обговорення дискусійних питань вітчизняної та світової культури; розвиток критичного мислення, аргументації та вміння відстоювати власну культурологічну позицію.
- **Робота з культурними артефактами**
Аналіз творів мистецтва, архівних документів, музейних матеріалів; формування навичок роботи з культурними першоджерелами та їх критичного аналізу.
- **Самостійне дослідження**
Підготовка аналітичних записок, рефератів і мультимедійних презентацій за обраною культурологічною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Включає усні опитування, письмові відповіді на запитання, аналіз культурних першоджерел та участь у дискусіях щодо мистецьких явищ.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз культурних артефактів, порівняльна характеристика мистецьких явищ і процесів). Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків. Проводиться після кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання з культурології. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

- ❑ Усі методи контролю спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

Навчальна та наукова література (2022–2024)

1. Безклубенко С. Д. Українська культура: минуле і сучасне: навч. посіб. — Київ : КНУКіМ, 2022. — 480 с.
2. Висоцька Т. М. Культурна ідентичність в умовах глобалізації. — Київ : Наукова думка, 2022. — 320 с.
3. Горбаль М. О. Сучасне українське мистецтво: тенденції та перспективи. — Львів : Афіша, 2023. — 256 с.
4. Грица С. Й. Музична культура України: від фольклору до академічної традиції. — Київ : Музична Україна, 2022. — 384 с.
5. Забіла Н. В. Культурна спадщина України в умовах збройного конфлікту. — Київ : Інститут культурології НАН України, 2023. — 288 с.
6. Кордон М. В. Українська культура: підручник для ЗВО. — 4-те вид., перероб. та доп. — Київ : ЦУЛ, 2023. — 520 с.
7. Миропольська Н. Є. Мистецька освіта в Україні: нові виклики та стратегії. — Київ : Педагогічна думка, 2022. — 312 с.
8. Павлова О. Ю. Культурна політика України: теорія і практика: навч. посіб. — Київ : Центр учбової літератури, 2023. — 368 с.
9. Поліщук Н. В. Нематеріальна культурна спадщина: методологія та практика збереження. — Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2024. — 336 с.
10. Шейко В. М. Історія української культури: навч. посіб. для ЗВО. — 3-тє вид., оновл. — Київ : Кондор, 2024. — 480 с.

Офіційні інтернет-ресурси

1. Міністерство культури та інформаційної політики України. — URL: <https://mkip.gov.ua/>
2. Інститут національної пам'яті України. — URL: <https://uinp.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL: <https://nbuv.gov.ua/>
4. Інститут культурології Національної академії мистецтв України. — URL: <https://mari.kiev.ua/>
5. Державний архів України. — URL: <https://archives.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Верховної Ради України (законодавство у сфері культури). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
7. Журнал «Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв». — URL: <https://visnyknakkkim.org.ua/>
8. Науковий журнал «Культура і мистецтво у сучасному світі». — URL: <https://knukim.edu.ua/>

☐ Рекомендована література охоплює видання **2022–2024 років** українських авторів відповідно до вимог актуальності навчально-методичного забезпечення.